

"Vi måste delta helt i försvarssamarbetet"

Carl Bildt anklagar både regeringen och oppositionen för yrvakenhet när EU vässar säkerhetspolitiken.

EU-toppmötet i helgen kommer att ta historiska steg i riktning mot ett Europa som blir mycket vassare som fredskraft och säkerhetspolitisk aktör. I detta arbete bör Sverige fullt och helt, utan reservationer och invändningar, vara med. Det gäller även det fördjupade försvarssamarbete som krävs för att ge fredspolitikerna nödvändig styrka. Vi bör tydligare inrikta vårt militära försvar på deltagande i olika former av multinationella operationer. Trots krumbukterna kring den så kallade solidaritetsklausulen kommer Sverige nu att acceptera de stora steg framåt som tas i säkerhetspolitiken. Det är viktigt att detta inte sker i smyg utan redovisas öppet, skriver förre moderatledaren Carl Bildt.

Plötsligt håller freds- och säkerhetssamarbetet inom Europeiska unionen på att ta ett avgörande steg framåt. I stället för att tyst och tvekande bara låta sig släpas med, borde Sverige ha allt intresse av att driva på och vara med.

 Debatteera
Vad tycker du?
[Skriv eller följ debatten](#)

Ur askan av den europeiska splittringen i början av detta år håller nu en ny Fenix på att resa sig. Allt tyder på att det europeiska toppmötet - som diskuteras vid EU-nämndens sammanträde i dag - kommer att ta historiska steg i riktning mot ett Europa som blir mycket vassare som fredskraft och säkerhetspolitisk aktör.

KRING DESSA FRÅGOR har diskussionen varit betydande i de flesta andra europeiska länder - inte minst i Finland. Men hos oss verkar steget ha setts som så svårt att det bästa är att inte diskutera det alls.

Den attityden är riskfylld. Dels därför att den minskar Sveriges möjligheter att vara aktivt pådrivande inom det europeiska samarbetet. Dels därför att den riskerar att bädda för nya plågsamma svekdebatter.

Räddhågsenhetens grund är försöken att - i allt väsentligt av inrikespolitiska skäl - värna vad som kan anses finnas kvar av den gamla alliansfriheten.

Neutraliteten har vi nu mer officiellt lagt bakom oss, även om det tog sin tid. Och när Sveriges och Finlands utrikesministrar (DN Debatt 11/11) gemensamt beskriver EU som "en politisk allians med inbördes solidaritet" är det uppenbart att inte heller det nakna begreppet alliansfrihet längre är korrekt som beskrivning på vår politik.

Den omedelbara diskussionen gäller utformningen av den så kallade solidaritetsparagrafen. Men den frågan har i sak mindre betydelse än de reella strukturer som vi nu kommer att vara med och skapa. Det är mer symbolik än substans i denna diskussion.

Sveriges och bland andra Finlands linje är nu att vi vill ha en fördragsfäst rätt att be om hjälp om vi hamnar i svårigheter, men vi vill inte acceptera en motsvarande skyldighet att ge hjälp till dem som ber. Med solidaritet har detta intet att skaffa.

TROTS DETTA KOMMER den frågan säkert att få sin lösning. De stora och viktiga förändringarna ligger knappast här. Det är i stället i kombinationen av den gemensamma europeiska säkerhetsstrategin och det så kallade strukturella försvarssamarbetet som de stora stegen nu kommer att tas.

Antagandet av den noggrant formulerade europeiska säkerhetsstrategin innebär ett principiellt genombrott av stor betydelse. Medan EU tidigare formulerat gemensamma ståndpunkter i olika utrikespolitiska sakfrågor, formuleras nu för första gången en säkerhetsstrategi som ger ramarna och riktlinjerna inte bara för gemensamma europeiska utan också nationella insatser.

Sådant var tidigare tabu. Så sent som i början av detta år var det få som trodde att ett försök att formulera en gemensam säkerhetsstrategi skulle lyckas. Steget från tanke- och diskussioner till Europeiska unionens formella beslut har varit snabbt.

Men nu är vi där. Ur dokumentets tolv strama sidor stiger fram ambitionen att forma en europeisk säkerhetspolitik som är starkare, aktivare och mer sammanhållen än förr. Vi skall sträva efter att utveckla en gemensam strategisk kultur av tidiga, snabba och när så är nödvändigt också robusta interventioner.

I FOKUS STÅR DE HOT som ligger i den globala terrorismen, spridningen av massförstörelsevapen och det elände som får fäste och frodas i sköra och sönderfallande stater. Och till detta skall så läggas de konflikter som springer ur nationella och kulturella konflikter i de områden av etnisk mosaik och svaga demokratiska traditioner som vi ser i stora delar av det europeiska närområdet.

Alla dessa hot kräver en gemensam politik, gemensamma instrument och gemensamma insatser.

För Sverige är förändringen stor. I en situation där hot mot vår territoriella integritet framstår som mycket avlägsna, men dessa andra hot direkt påverkar också oss, blir den viktigaste uppgiften för svensk utrikes- och säkerhetspolitik att bidra till uppbyggnaden av en klar och kraftfull gemensam europeisk utrikes- och försvarspolitik. Det handlar om ett pågående paradigmskifte.

Svårigheterna i den omställningen skall inte underskattas. Men det gör den öppna debatten än mer betydelsefull.

FREDSPOLITIKENS FÖRSTA linje är alldeles självklart samarbetet och integrationen. I dess andra linje följer så olika insatser för utveckling, statsbyggande och konflikthantering. Men en avgörande linje handlar om att kunna använda militära instrument för att ge fredspolitiken nödvändig kraft.

Den saken borde vi ha lärt oss under det senaste decenniet på Balkan. Oavsett om ansvaret legat hos FN, Nato eller EU har de militära instrumenten varit av avgörande betydelse. Effektiv fredspolitik utan militära instrument är en farlig illusion. Aktuella insatser i olika delar av Afrika liksom i Afghanistan visar samma sak.

Nu kommer ett så kallat strukturerat försvarssamarbete att skapas inom EU:s ram. Den svenska yrvakenheten i frågan hade kunnat undvikas om vi haft en större öppenhet för den diskussion som pågår i det övriga Europa. Inte bara regeringen är skyldig - också inom delar av oppositionen har man hamnat vid sidan av.

I en union med 25 medlemsstater av mycket olika storlek och erfarenhet är det naturligt att uppgiften att ta fram vassare militära instrument i fredspolitiken tjänst läggs på en mindre grupp. Det kommer att ställas kvalitets- och kompetenskrav på de nationer som skall vara med. Vi kommer att få en kärna av stater som ställer styrkor för snabba och kvalificerade insatser till EU:s förfogande.

Detta arbete inom EU innebär ingen onödig dubblering av det viktiga arbete som sker inom Nato. Dess betydelse för att säkra den transatlantiska säkerhetsgemenskapen kommer självklart att bestå.

TILL BETYDANDE DELAR kan deltagande enheter sannolikt vara desamma. Och därtill kommer vissa fördelar som EU har.

Medan Nato bara disponerar det militära instrumentet, kan EU:s fredspolitik potentiellt spela på ett bredare register. Och dessutom kommer EU med all sannolikhet att vara villigare att göra insatser som stöd för FN-operationer.

När FN i somras vädjade om hjälp i Kongo var det en snabbinsatsstyrka under politiskt kommando av EU som i den så kallade Operation Artemis gjorde insatser som lovordats av alla. Inte minst den svenska insatsen har fått beröm.

Artemis var den första EU-ledda operationen till stöd för FN. Tidigare har brittiska interventioner i Sierra Leone och franska i Elfenbenskusten skett för att hjälpa FN-operationer eller med breda mandat från FN. I Afghanistan opererar nu europeiska trupper under Natokommando med mandat av FN:s säkerhetsråd.

När det strukturerade försvarssamarbetet blir ett faktum, bör det vara en självklarhet att Sverige skall vara med. I Finland förefaller det beslutet i realiteten redan att ha fattats. Det finns ingen anledning för Sverige att vänta med att deklarerera sin vilja.

Sverige bör aktivt ställa politiska, diplomatiska, ekonomiska och militära

resurser till den vassare europeiska fredspolitikens förfogande. Vi bör tydligare inrikta vårt militära försvar på deltagande i olika former av multinationella operationer och vi bör öka vår samlade förmåga att delta i sådana. Just nu ligger vi ju på en historiskt påtagligt låg nivå.

Europa självt har aldrig varit så välmående, så fredligt och så fritt som det är i dag. Men det säger mer om det elände, barbari och dödande vi håller på att lämna bakom oss än de utmaningar vi står inför i framtiden.

I HELA DET POST-OSMANSKA området från Bihac i Bosnien i nordväst till Basra vid Persiska viken i sydost möts vi av svårigheterna att bygga stabila stater i områden som förenar nationell och kulturell mosaik med svaga demokratiska traditioner. Riskerna för sönderfall, splittring och strider är påtagliga.

Inte bara där ser vi riskerna för att svaga stater söndras och splittras och därmed öppnar för terrorism och organiserad brottslighet. Att tre fjärdedelar av allt heroin på gatorna i Europa kommer från Afghanistan, inte sällan via Balkans smuggelrutter, visar utmaningen.

Och vi européer får inte vara likgiltiga för utmaningarna i Afrika. Strax söder om Sahara ser vi ett bälte av splittring och strider från Sudan till Liberia, Sierra Leone och Elfenbenskusten. I Kongo har statsbyggandet, med stokastiska insatser av FN sedan början av 1960-talet, ännu inte gett stabilitet.

VÅRT ANSVAR för freden får inte ta slut vid dagens gränser för dagens europeiska samarbete. I många avseenden är världen kring och bortom Europa i övrigt i dag oroligare, osäkrare eller till och med farligare än för ett decennium sedan.

Också Sverige måste frigöra sig från sin fixering vid det som var, komma bort från sin oförmåga att diskutera det europeiska samarbetets verkliga utmaningar och driva på för en freds- och säkerhetspolitik där vi fullt och helt, utan reservationer och invändningar, är med.

Krumbukterna om solidaritetsklausulen har förvisso inte varit uppbyggliga, men återspeglar egentligen bara oförmågan att ta sig an den nya europeiska och säkerhetspolitiska verkligheten.

Men viktigare än våra krumbukter kring den kompromiss som kommer är trots allt de stora steg framåt i övrigt när det gäller säkerhetspolitiken som vi nu kommer att acceptera. Det viktiga är att det inte sker i smyg, med en känsla av skam utan genuin vilja att verkligen vara med. Det är därför den öppna redovisningen och den öppna debatten är så viktig.

Carl Bildt